

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Meghívás.

A Magyarországi Katolikus Tanítók Országos Bizottsága, mely *Zichy Gyula gróf* pécsi püspök védő-elnöksége alatt működik, folyó évi közgyűlését július hó 1-én, délelőtt 9 órakor tartja Budapesten, a Szent-István-Társulat dísztermében, melyre a Bizottság t. Tagjait, a hazai katolikus tanító-egyesületek elnökségeit és tagjait s a katolikus iskolaügy barátait tisztelettel meghívja az

Elnökség.

A közgyűlés rendje:

8 órakor szentmise Jézus Szent Szíve templomában, mondja: *Giesswein* Sándor dr., prelátus, egyházi elnök.

I. 9 órakor a közgyűlés megnyitása.

Elnöki előterjesztések.

Titkári jelentés, előterjeszti: *Dreiszigler* Ferenc.

Előadások:

1. Kívánjuk az egységes tanítói fizetést. (XI., X., IX. fizetési osztályokba való beosztás és a harmadolas elvének megvalósításával.) Előadó: *Millner* Antal.

2. A tanítói nyugdíjtörvény revíziója (a lakbérpótló nyugdíj). Előadó: *Számbovicsky* Rezső.

3. Az egyházmegyei Tanítóházak (internátusok) szervezése. Előadó: *Kelemen* Lajos.

II. 11 órától d. u. 1 óráig:

1. A népoktatási szakosztály ülése a Szent-István-Társulat palotájában. Elnök: *Acsay* Antal dr., társelnökök: *Gubicza* Lajos és *Millner* Antal. Tárgyak:

a) A valláserkölési nevelés az oktatás egész vonalán és minden ágában, mint korunk szükséglete. Előadó: *Giesswein* Sándor dr.

b) A népiskola tagozatai (mindennapi iskola, ismétlő iskola, ifjúsági egyesület) miképp szolgálhatják egységesen a gyakorlatias nevelést és oktatást? Előadó: *Óveges* Kálmán.

2. A nőnevelési szakosztály ülése ugyanott. Elnök: *Kolossváry* Mihály, társelnökök: *Farkas* Edith és özv. *Báthory* Nándorné. Tárgyak:

a) A koedukáció. Előadó: *Farkas* Edith.

b) A gyakorlati kézimunka tanítása a leányiskolákban. Előadó: *Zalánffy* Gizella.

c) A polgári leányiskolák rendtartási szabályzata. Előadó: *Keményffy* K. Dániel.

III. D. u. 3—5 óráig:

1. A tanítóképzőintézeti szakosztály ülése ugyanott. Elnök: *Venczell* Ede, társelnökök: *Dreiszigler* Ferenc és *Szöke* Sándor. Tárgyak:

a) A gyakorlati tanítóképzés. Előadó:

b) Teendők az új tanítóképzőintézeti tanterv életbeléptetésével. Előadó: *Guzsvenitz* Vilmos.

2. A keresztény szociális szakosztály ülése ugyanott. Elnök: *Giesswein* Sándor dr., társelnök: *Szabó* János, alelnökök: *Wohlmuth* Ernő és *Moravitz* Lajos. Tárgyak:

a) A katolikus tanítók üdülőháza. Előadó: *Wohlmuth* Ernő.

b) A tanítói állás értékének emelésére mit teygen az iskolafenntartó, az állam, a társadalom? Előadók: *Kóródy* Miklós és *Görcsönyi* Dénes.

IV. A közgyűlés folytatása d. u. 5 órától, ugyanott. Tárgyak:

a) A királyi tanfelügyelet reformja. Előadó: *Ember* Károly.

b) A szakosztályok jelentései.

c) Indítványok tárgyalása.

d) A közgyűlés bezárása.*

Budapesten, 1912. június 10-én.

Giesswein Sándor dr. prelátus
egyházi elnök.

Ember Károly
világi elnök.

Dreiszigler Ferenc
titkár.

Wohlmuth Ernő
titkár.

* A szabályzat értelmében a közgyűlésen résztvehetnek, ott tanácskozási jogot élvezhetnek mindazok a tanfériak és tanítónők, kik katolikus intézetekben működnek. — Egy-egy előadás időtartama legföljebb 20 perc, egy-egy hozzászólásé pedig legföljebb 5 perc lehet. — A határozati javaslatok, valamint az indítványok legkésőbb június hó 25-éig beküldendők az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács központi irodájába (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.).

A gyermek játéka.

Irta: *Oszoly Jolán.*

Ibolyát kaptam. Szép, kékszemű, illatos ibolyát, üzenetét az érkező tavasznak. Ahogy hazafelé jöttem, minden arra emlékeztetett, hogy csakugyan itt a tavasz. A gyerekek csigát mutogattak egymásnak, amelyet szakértő szemmel vizsgáltak meg, hogy tud-e majd sokáig peregni, ha állószeget vernek bele. A leányoknál barkás ág volt. A cicemaca, amelynek bársony a simogatása, mégis összehorzongnak, nevetnek a kicsik, ha az arcukat simogatják vele. Tet-szik nekik a cicemaca esiklandozása.

Az úton fenyés hátú, aranyos, zöld bogárkak, biboros apróságok sétálgattak. Szegénykék úgy örültek a melegnek, a simogató napsugárnak és mi talán tudatlanul, talán durván, kegyetlenül, ki tudja, hányat taposunk el belőlük az úton.

A városban a jövődó tanítónői jöttek szembe velem. Sétálni mentek Jóságosan, szeretettel kinyitották előttük a kaput.

— Menjetez, nézzetez meg a tavaszt. Örüljetez a melegnek, simogasson meg bennetezket a ragyogó napsugar.

A sok kék ruhás, kék kalapos leány mint megannyi ibolya ment a tavaszi napsugárban. A hajukat ragyogóvá, fenyessé tette a nap és nekem eszembe jutottak az ibolyák, meg az aranyos, bronzsín bogarak, amelyekből ki tudja, mennyit taposnak el az úton.

Az ibolyák, a kis bogarak elvitték a lelkem messze, messze az én gyermekkori iskolamba. Oda vissza, ahol akácok van a templom mellett, ibolya a temetőben és játékos gyermekek az iskola előtt. «Ispiláng-ispiláng...» szól-e még a nótá úgy mint az én gyermekkoromban? Mert azóta nagyot változott a világ. Boldogult Öveges bácsi, meg a másik volt tanítóm, szeretett elnökünk nem vette be a játékot a tanítás tervezetbe és mi mégis játszottunk eleget. Játsoztunk úgy, olyat, ahogyan azt a mi gyermeklelkünk megkivánta. Most a tanítástervezetben van a játék és kicsinyenként elveszik az igazi, gyermekes, gyermeklelkéhez való játszás.

«A gyermek játéka az Isten ajándéka» és mi nem gyönyörködünk ebben az istenadta, szépséges ajándékban azért, mert a gyermek játékát figyelmes szemmel talán soha sem nézegetjük. Jatszani kell a gyermeknek! A modern tanító nem is vonja ezt kétségbe, kiválaszt olyan játékokat, amit felnöttek irtak a gyermeknek és ebben a kicsi legtöbbször nem gyönyörködik, mert nem neki való.

Vannak nekünk gyermekjáték gyűjteményeink és én meghajolok azok előtt, akik szívbéli szeretettel, sok jóakarattal összegyűjtötték a gyermek kedves szórakozásait. De úgy találok, hogy mi tanítók nagyon keveset tettünk ez irányban.

Van egy lelkes tanítónőnk; dalos lelkű, nótás kedvű és összegyűjtögeti a magyar népdalokat. Mint a szorgalmas méhecske száll a nótás faluk virágos kertjébe és összeszedi a sok bánatos, vidám nótát, amit hall a legények, leányok ajakán.

A dalokat, a mondákat, a népies meséket összegyűjtik, hogy megmaradjon nemzeti kincsnek, a játékot nem igen gyűjtögeti senki. Pedig milyen gyönyörűséges játékgyűjtemény lehetne abból, ha minden tanító összeírna azokat a játékokat, amit lát ott, amerre jár, ahol tanít. Veszendőben a népviselet és a népies játék, kár értük, hogy ha nem marad belőlük a multak emlékének. Nekem úgy fáj az, hogy

azokat a játékokat, melyeket nagyanyáink, édes anyáink, mi magunk játszogattunk, kicsinyenként eltémeti az idő. Nekem rosszul esik az, hogy a régi, kedves játékokat eltíporjuk durván, kegyetlenül, mint az útszéli aranyos hátú, fenyés, biboros bogárkakát.

Még jókor van a gyűjtés, még nem halt meg a játék. A tanítószobánk ablakából láttam egy darabka falut, ahol még a nagyoeska leányok is játszanak. Valami huszan voltak, faluról ideszakadt leányok, akik a gyárból jöttek vagy a gyárba mentek munkát keresni. Iskolánk mellett rét van és zöldel a fűzfa. Bizonyosan a selymes fűnek szépsége, a rügyező fa hozta eszükbe a falut, elfelejtette velük a város megcsodálni való kirakatait és ledobtak a motyójukat és játszottak a rét fűszőnyegén. Vidámak voltak, nevetős arcúak. Keringtek, kezét fogtak és biztosan azt játszották: «Büjj, büjj zöld ág, zöld leveleske...»

Én nem is bírom elhinni, hogy ami falunkban nem szól már a nótá: «Ispiláng...» Nem hiszem, hogy ne esendülne fel a gyermekajkon: «Hej piliga tánc, piliga! Iju, hajju, ezüst hajju piliga...»

A nyáron a mi gyerekeink is játszottak. Körbe álltak és rákezdtek: «Fehér liliomszál ugorj a Dunába...» Ami nótánk, a mi régi játékunk. Csak hoznák vissza mind, mind, emlékeztetőül a rég letűnt szép időknek, amikor még nem tudtam, hogy kincset vesztek el, amikor egyet-egyet elfelejték. Nem lett volna hozza lelkem, hogy elfrontsam talán egy olyan játékkal, amit nem is a gyermek lelkéből irtak.

A gyermeket engedném játszani az óráközi szünetben úgy, ahogy ő akar, amint neki tetszik. Minden gyereknek van kedves játéka. A csigázás még most is él, pedig nem tanítja a gyereket senki, hogy melyik csiga jobb, amelyikben «állóság» van (ezt a műkifejezést tőlük hallottam), vagy amelyik szeg nélkül is pereg. A bakonyi gyerek pilicke játékát oda nem adná semmiért. Hát a márványgolyós «pitykövezést» a lányok?

Gyermekkoromban az én zsebem is tele volt márványgolyóval. Vittem magammal őket mindenfelé. Egyszer egy május esti szombati litánián kirántottam belőlük néhányat a zsebkendőmmel. Ugráltak, táncoltak a templom márványlapjain. Egy picikét hangosan elnevettem magamat a bolondosan ugráló golyócskáknak, de aztán szinte megdermedtem, hogy most mi lesz. Nyugtalan voltam egész vasárnap és hétfőn Öveges bácsi kihitt csakugyan.

Remegve álltam meg előtte, noha nagyon szerettem őt, de most már bevallom, igen féltém a szemöldökétől. Ha mozgott, tudtam, hogy baj van, igen megpirongat és mindig attól féltém, hogy nem bocsát meg nekem sohasem. Jó pedagógus volt szegény, tudta, hogy nem rosszból tettem. Szigorúan szólt hozzám, de mégis jóságosan.

— Szabad a templomban játszani? Illik ott nevetgélni? Ejnye Jolán, Jolán ezt nem vártam tőled. Úgy-e nem is teszed máskor? Menj a helyedre, a szűz Anya az egyszer megbocsátja.

Éngem úgy megnyugtatott: «A szűz Anya megbocsátja». Nekem olyan jólesett, hogy nem szedte el az én szívárványos márványgolyóimat.

Ő nem is volt olyan. Nekünk szabad volt játszani métázást, várást, tőröst és ő ott járkált, pipázgatott köztünk tanítás előtt.

Tavasszal kezdődik a gyermek igazi játéka. Amikor lengedez a bőjti szellő, a fa rügyeit bontogatni kezdi a tavasz, előbujnak a gyerekek, mint a fű közül

az ibolya, rejtekhelyéből az aranyos bogár és kezdődik a játék.

Jaj, de csúnya kegyetlenség elrontani a kedves szó-rakozást azzal.

— Elég! Ne ezt játsszátok. Ezt tanuljátok az iskolában?

A játéknál csak arra ügyeljünk, hogy nem káros-e az egészségre, vagy nem kifogásolható-e illem szempontjából és csak ebben az esetben van jogunk tiltani.

A játéknál nyilvánul meg a gyermek egyénisége és mennyi sok játéka van, amit önmaga talál ki. Mindegyikünknek volt olyan kedvtelése, amit sehonnan se vett, maga találta ki és éppen azért szerette. Ezeket nem lehet ugyan mind összegyűjtögetni, de ha jó a játék, a gyermeknek betiltani nem szabad. Ha azt a sok cserépdarabot, esészfűleket, kiszórt lim-lomot mind-mind elvonnók a gyermektől, nagyobb szomorúság érne a gyermekvilágot, mintha bezárnók a világ összes játékkereskedéseit. A falusi gyermek játékkereskedése ott van a nagy természetben. A kukoricaszárból készíti játékeit. A lapu levele megvédi fejét a naptól, a sefűsefa virága az ő babaruhája, a mályva neki termi a gyöngyfüzért, a márványos kavics az ő játéka, a szederfa leveléből készül a koszorúja. Homokból építi föl a tündérkastélyát, akáctüskével keríti a kertjét és tele szórja a bodza csillagszirmú fehér virágaival.

A kék liliom széles levelére de sok szép cifraságot, koszorút, nevet surkáltam az akáca tüskéjével. Nem bántott érte senki és az én gyönyörűséges gyermekgondolataim viráglevelére lettek írva az akácok alatt, a fehér virágok között.

Ha elgondolom, hogy széles Magyarországon, fönn a hegyekben, a rónán, városban, falun, kicsi pusztákon, mindenütt vannak játékos gyermekek, igazán sajnálom, hogy mindannyit nem láthatom. A könyvet, amelyben minden játékot összegyűjtenének, soha meg se írják. Mégis, ha jönne a felhívás és Magyarország minden tanítója, a Kárpátoktól az Adriáig, ha egyet-kettőt is adna, nem lenné ennél a játékgyűjteménynél kedvesebb senki kigondolt játéka.

Azok a játékok lennének ebben, amik teremtek Isten tudja hogyan, de élnek. Teremtette őket a nép lelke, a gyermek fantáziája, azért is olyan kedvesek, azért egyszerűek. Ezeket a játékokat ne hagyjuk elveszni, ezeket csak játsszák minél-többet és ha mi tudunk olyat tanítani, ami tetszik nekik, parancsszó nélkül is átveszik.

A gyermek, aki nem tud játszani, olyan, mint valami kis öreg, akinek elvették már a kedvét és még az Isten ajándéka se gyönyörködte. A gyermek mozogni szeret, cselekedni óhajt, engedjük meg neki a játék eselekvését és becsüljük meg az ő saját kitalált játékeit, amely betölti, boldoggá teszi ártatlan gyermeklelkét.

Tavaszi idején a gyermekjátékok virágkorszakukat élik. Az Isten ajándékából, a gyermekjátékokból ne tiporjunk el egyetlen egyet se. A tavasz ragyogó nap-sugara éltesse, simogassa és esztendőről esztendőre hozza meg őket úgy, mint a kis ibolyát, az aranyos hátú, fényes bogarat.

**Kartársak! Adakozzatok,
gyűjtsetek az üdülőháza!**

Tanácsunk tételei.

A Pozsonyvidéki r. k. Népművelők Egyesülete Tanügyi Tanácsunknak az egyesületeinknek megbeszélésre és határozathozatalra kitűzött teteleit folyó év május hónap 23-án megtartott rendes évi közgyűlésen *Mihalicska János* előadásával tárgyalta és az alábbi javaslatokat fogadta el.

I. tétel. A vallás-erkölcsi nevelés az oktatás egész vonalán és minden ágában, mint korunk szükséglete.

A mai korban a vallás-erkölcsi felfogást illetően a világnézetek harcát éljük. Két tábor áll e téren egymással szemben. Az egyik a pozitív hit és vallás álláspontját védi, a másik pedig tagad minden magasabb, isteni felsőségen alapuló hitbeli és etikai meggyőződés jogosultságát.

A destruktív irány célja az, hogy teljesen szabadabbá tegye az egyént. Függetlenné mindentől, ami elhatárolásában, cselekvéseiben és akaratában — szerintük — gátolja őt. Azért neveznek bennünket szolgálóknak, korlátolt eszűeknek, azért vagyunk mi katolikus tanítók papcselédnek.

Lássuk azért röviden, elfogadható-e állításuk, van-e törekvéseiknek valamelyes alapja.

Az egyéni szabadság, függetlenség a társas életben oly fokban, amint ők állítják, egyáltalában nem érvényesülhet, mert hiszen minden társadalmi élet kötelességeket, korlátokat szab az egyén elé, amelyeken magát túl nem teheti. Képzeltető-e tehát korlátlan szabadság bármely társas alakulás mellett is? Nem, mert ez lehetetlen állapotokat teremtené. Ezt a társadalmi rend és erkölcs egyenesen kizárja. Abszolút egyéni függetlenség a közös életben nincs, mert hiszen a társas élet legszűkebb köre — a családi élet — is kizárja azt.

Ha tehát ilyen abszolút egyéni függetlenség a mai életkörülmények között még nem is képzelhető, amint azt pár vonásban kimutatni szerencsém volt, akkor a kérdés most már az: hogy az emberi függést elsősorban kihez és mihez kössük és mi legyen az? Kössük-e létünket egyesegyedül a bár tagadhatatlanul nagy tökélyre emelt emberi szellemi alkotásokhoz, intézményekhez, a különböző bölcséleti irányokhoz, állami és társadalmi törvényekhez, avagy pedig *bizunk, remélünk* és *higyünk* egy a mindenek fölött álló legmagasabb lényben, aki minden tökélyt egyesít magában és hatalma kiterjed az ég, föld és lét minden alkotására?!

Csodálatos dolog, a mai korban mindenben a természetesség felé törekszünk és ennek ellenére a legtermészetesebbet nem vesszük észre ott, ahol az a legfeltűnőbbben nyilatkozik meg. Van-e nép, legyen az a kultúra legalacsonyabb fokán álló néptörs is, amelynél a hit egy az ember gyarlóságán fölött álló hatalomban bármily formában meg ne nyilatkoznék? Hiába való itt minden raffinált mesterkedés, céltalan e téren minden egyoldalú és erőszakolt bölcselkedés, a hit egy az ember fölött létező hatalomban mindig élt az emberben és azt az ember szívéből kiáltani soha senkinek sikerülni nem fog. Szemeim elé képelem a szerencsétlen *Titanic* oceanjárót, vajjon meddig biztak annak boldogtalan utasai az emberi alkotásnak ezen tökélyében? Csakis addig, amíg az úszó jéghegy megrecsegettette az emberi elme büszke alkotását. De amint ég felé emelkedett egyik vége, eltűnt a bizalom. Ki ne tekintett volna akkor, abban a borzasztó helyzetben az Ég felé, ahonnan segítséget reméltek. Igen, a veszély pillanataiban öntudatlanul kifrú az emberi benső mélyen rejlő hit az Istenség eszébe. És ott látom a süllyedő hajón a kezeit Ég felé emelő két papot, amint nem a maguk életének a megmentéséről gondoskodtak, hanem imádkoztak az elsüllyedők lelki üdvéért addig, amíg a hullámsír őket is elnyelte. Ime, ez a hit ereje. Erre képesít a meggyőződés, hogy igenis van Isten, akinek sáfarkodásainkért számot adni tartozunk. Melyik modern filozófiai irány követői mutattak ilyen példát? Nekem úgy tetszik, hogy az égnek meredő *Titanic* a maga borzalmas pusztításával, hatalmas felkiáltójele az emberiségre nézve, hogy gondolkozóba ejtse és magabaszállásra bírja. De nem folytatom. Keresztény

katholikus elveink hirdetésének és azok szellemének az akaratba való plántálásnak leghatalmasabb, sőt egyedüli hatásos eszköze: a *nevelés*. Miután pedig a jelenlegi szociális alakulásban a család a gyermeknevelésben alig teljesítheti kötelességét, azért az iskola feladatává lett azt elvégezni. Katholikus keresztény szellemű nevelésben részesíteni ifjúságunkat pedig a mi katolikus iskoláinknak elsődleges feladata. Teljesíteni fogjuk ebbeli kötelességünket a leghívebben akkor, ha egész iskolai tevékenységünket erre irányítjuk és minden nevelési ráhatásunknak ez lesz a középpontja. Azért:

1. Szükségesnek tartjuk a hittannak minél intenzívebb tanítását. Különös súlyt fektetve az érzületre való hatásra és a vallási tétéleknek helyes megértésére. Az emlékezéssel szemben nagyobb gondot kell fordítani a hitgizságok kellő fejtegetésére, hogy ezzel teljes meggyőződést érjünk a gyermekben és ifjában.

2. Gondoskodni kell arról, hogy minden tanuló a hitani könyvekkel és ima-énekkönyvvel rendelkezék.

3. Be kell vonni a tanulókat minden vallásgyakorlatba és ott nekik megfelelő helyet biztosítani.

4. Rendszeresen ki kell dolgozni az elemi iskolai *erkölcsi* nevelés minden egyes tételét, úgy ahogyan ezen tereken a nevelési eljárásban haladnunk kell. Ha vannak tanítási tervek és azok a legaprólékosabban kifejtve is vannak, legyen az úgy az erkölcsi nevelést illetően is, hogy ebben is ne csak alkalom- és ötletszerűen, hanem határozott elvek és tudatos rendszerben munkálkodjunk. A *morális* érzület fejlesztése talán van olyan fontos, mint az ismeretbeli anyagnak a kezelése.

5. Szigorúan keresztül viendő, hogy iskoláinkban csak a mi szellemünkben megírt és annak megfelelő tankönyvek használtassanak. Legyenek azok minden tekintetben jók és kifejezetten nyilvánuljon meg ezekben az a hangulat és vallás-erkölcsös felfogás, amelyet iskoláink szolgálnak.

6. Mi katolikus tanítók az iskolában az ifjúság papjai vagyunk, a mi vallásos meggyőződésünknek sugallta szavai és főleg élő példánk hat leginkább irányítóan neveljünk; mélyítsük tehát vallásos meggyőződésünket, hogy ezen szellemű nevelésünk minél hatásosabb legyen.

II. tétel.

A tanítói állás értékének emelésére mit tegyen a) az iskolafenntartó, b) az állam, c) a társadalom.

Különös jelenség, hogy amellett, hogy soha annyit nem beszéltek a népkulturáról, népművelésről, mint mai nap és annyi terhet még nem róttak az iskolára és ezzel a tanítóra, mindezek ellenére pedig a tanítót, mindennek vívóját oly nehezen emelik arra az erkölcsi magaslatra, amelyre szüksége volna, hogy hivatását úgy az iskolában, mint azon kívül sikeresen betölthesse. És még kevésbé akarják a tanítót oly anyagi helyzetbe juttatni, hogy a lelket lenyűgöző gondoktól megszabadulva, lelkesedéssel munkálkodhassék. Ideális munkát kívánunk a tanítótól és nem gondoskodunk arról, hogy megadjuk neki azon reális szükségleteket, amelyek nélkül lelkesedni legalább is nehéz. Mindez pedig nem is egyenesen a tanító személye szempontjából ítélendő meg, hanem annak érdekében, amit működésével végeznie kell és amilyen nagy érdekek fűződnek úgy az egyház, mint az állam, valamint minden egyes ember szempontjából a tanítói tevékenységnek miként való teljesítéséhez.

Azért:

1. Tegye meg az iskolafenntartó a tanítói állás emelése érdekében mindazt, amit megtennie tehetségében áll, mert amit a tanítóért teszünk, azt végeredményében gyermekeinkért tesszük. Kívánatos, hogy a terménybeli járandóságok megváltassanak.

2. Az állam gondoskodjék főleg az anyagi ellátási dolgok ügyében és részesítse a tanítót védelemben, hogy munkája hatásosabb lehessen. Rendezze továbbá a tanítók szolgálati viszonyait, hogy ezzel minden keserűség és visszavonás megszűnjék.

3. A társadalom álljon pedig támogatóan a tanító mellé. Legyen tekintettel a tanítóval szemben arra a helyzetre, amelyen neki, mint nevelőnek állnia kell, hogy

társadalmilag is és ezzel együtt hasznosan tevékenykedhessék.

4. Hogy pedig mindezen kívánásoknak hangoztatásával egyoldalúsággal ne vádoltathassam, ki kell jelentenem, hogy ezekkel szemben nekünk is vannak mértékeink. Sőt mélyen érezzük, hogy amilyen mértékben ezek teljesednek, olyan mértékben nőnek feladataink is, amelyeket teljesíteni legkiismeretes buzgósággal tartozunk.

III. tétel.

A népiskola tagozatai, (mindennapi iskola, ismétlőiskola, ifjúsági egyesület) miképpen szolgálhatják egységesen a gyakorlatias nevelést és tanítást.

Az iskola működésének gyakorlatias irányára vonatkozóan igen figyelemreméltó nyilatkozatot tett a közelmúltban Budapesten a nagy zürichi tudós: *Foerster*. Ezt mondta: Ami az iskolát illeti, az még ma nagyon a *mekanikus* szellemben dolgozik. És igazat kell neki adnunk, mert azon egyedül helyes tételtől kiindulva, hogy az iskola az *életre* készít elő, az iskola a tanítás és nevelésbe be kell vinni, még pedig minél nagyobb mértékben, a *gyakorlatiasságot*. Ebből pedig az következik, hogy nem holt tudást, hanem oly ismereteket közvetítsünk, amelyeknek a gyermek majdan hasznát látja. Hogy ezt elérjük, be kell vinnünk az iskolába a mindennapi élet szükségleteit. Különösen a gyakorlati tárgyak körében legyen kiváló gondunk erre. A számtannál, fogalmazásnál a természettel foglalkozó tárgyaknál. Hogy tanításunk praktikus legyen, óvakodjunk minden fölösleges betanulástól, gépiességtől, haszontalan ürességtől. Mindenben tegyük föl magunkban a kérdést, miért, mi célból teszen ezt vagy azt; mit akarok vele elérni. A gyakorlatiasság elvét a tanításban könnyebb meg elérni, de nehezebb a *nevelésben*, mert ez még nincsen eléggé szisztemizálva, pedig ennek is gyakorlatiasnak kell lennie. Ezen a tereken a mi korunkkal járó *szociális* evolúció kell, hogy megadja nekünk azt az irányt, amelyen haladnunk kell. És ezen irányzatnak főleg a *munkára* való nevelésben és a helyes életfelfogás kifejlesztésében kell kifejezésre jutnia.

Ezen célból ajánljuk:

1. A mindennapi iskolát illetően közeledjünk legalább a *munka-iskola* ideáljához. Ezt szolgálják az öncselekvésre és önmunkásságra való szorítás. Továbbá a kéz-ügyesítő (slójd) munkának a meghonosítása.

2. Szükséges volna, hogy tanterveinkből minden kiküszöböltetnék, ami nem áll a gyakorlatias tanítás szolgálatában és pótolandó volna praktikus irányú dolgokkal.

3. Az ismétlő iskolát illetően, itt ki kell domborítani a leendő ifjú jövő élethivatásának irányát. A mezőgazdasági és ipari tudnivalókat, hogy az ifjú figyelmét és érdeklődését idején ezekre tereljék. Figyelembe kellene itt venni az egyes vidékek speciális foglalkozási ágait: a gyümölcstermelést stb. A leányok a házas teendőikben gyakoroltassanak. Ide tartoznának a házi termékeknek értékesítése, a gyermek- és betegápolás stb.

4. Az ifjúsági egyesületekben megbeszélendők az egyes életkérdések, mint amilyenek: az életpályaválasztás, az emberekkel való érintkezés, az állami és társadalmi berendezkedések, az egyes intézmények (biztosítás, szövetkezés, az egyesületi élet, a közigazgatás).

Ezekben gondoljuk a népiskola tagozataiban a gyakorlatias nevelő-tanításnak nagyobb teret biztosítani.

Válasz Mattos kartárs úr cikkére.

A Népevelő 22. számában Mattos kartárs úr csekélységgem számológépével is foglalkozik s így szükségét érzem annak, hogy válaszoljak cikkére.

Ezeket írja: Boda kartárs úr lerajzolta, szekrénybe zárta s eltöltötte tőle a gyermekeket. Huszárokkal agyonnyargaltatni iparkodik s ez dicséretre méltó ügyeket részéről.

Igaz, hogy szekrénybe zártam a pontokat és hu-